

PREHRAMBENA SAMODOSTATNOST: Može li Hrvatska proizvesti dovoljno hrane za svoje stanovnike?

dobarzivot.net/prehrambena-samodostatnost-moze-li-hrvatska-proizvoditi-dovoljno-hrane-za-svoje-stanovnike/

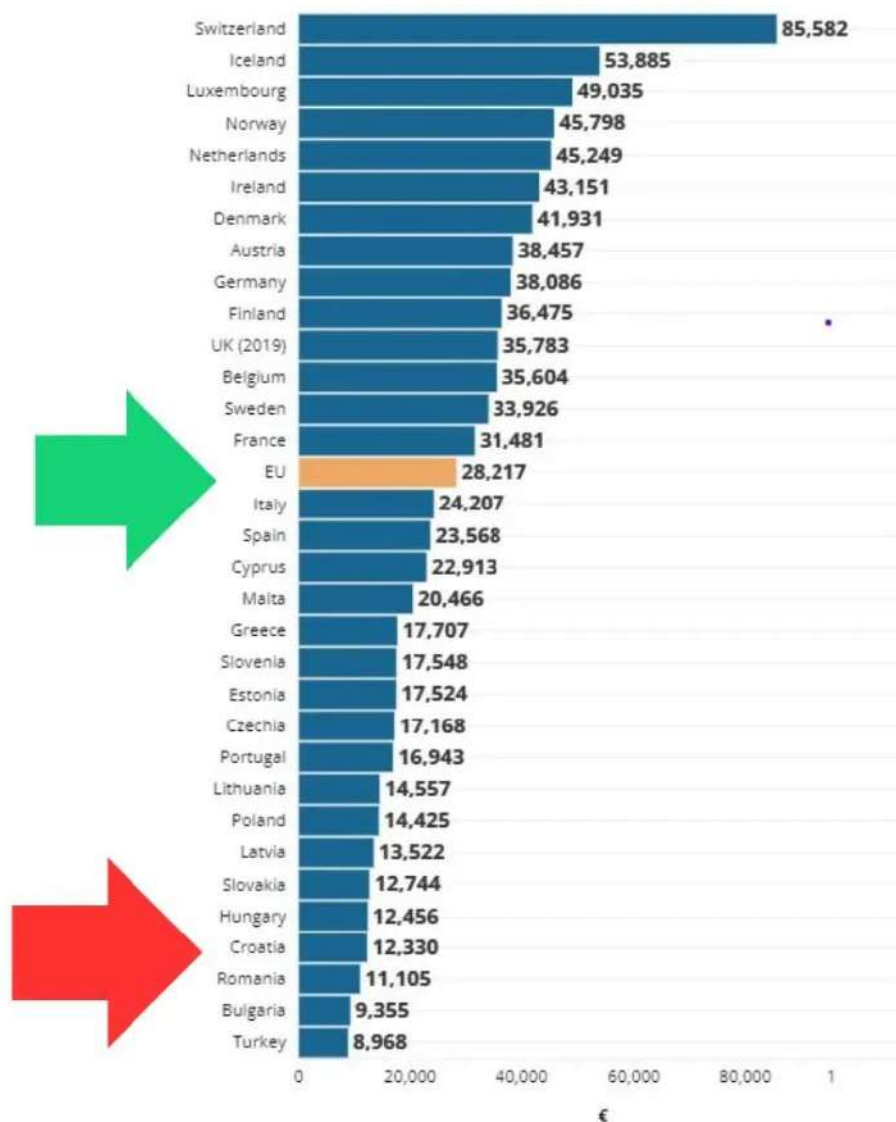
“Samo bereš, bereš i bereš. Nadaš se, a samo ulaziš u minuse”, opisao je svoj život malog poljoprivrednika – proizvođača hrane u Hrvatskoj Ivica Vajda. On je jedan od dvadesetak poljoprivrednika koji su prije desetak dana u Virovitici besplatno podijelili paprike koje su uzgojili. Bilo im je žao ostaviti ih da trunu na poljima i zaorati kako je to učinio niz poljoprivrednika u Podravini, pogotovo u situaciji kad većina građana, osobito umirovljenika, jedva spajaju kraj s krajem zbog visokih cijena hrane na tržnicama i u trgovinama.

Poljoprivrednici i građani sve siromašniji, a trgovci sve bogatiji

Poljoprivrednici su nezadovoljni otkupnim cijenama kojima ne mogu pokriti svoje troškove, a kamoli zaraditi za pristojan život svojih obitelji. S druge strane su građani kojima je u Hrvatskoj hrana postala neizdrživo skupa. U posljednjih godinu i pol, otkako je euro postao državna valuta, nije preuveličano reći da nas svaki sljedeći odlazak u dućan ili na tržnicu iznenadi s nekim novim poskupljenjem.

U odnosu na prosjeke u Europi situacija je ovakva. Prema objavi Eurostata iz lipnja 2024., u 2023. godini po prosječnoj godišnjoj zaradi samca bez djece je Hrvatska bila na 30. mjestu među 32 zemlje za koje su prikupljeni podaci. Od zemalja EU manje se zaradi samo u Rumunjskoj i Bugarskoj. **Hrvatska je godišnja zarada 12.330 eura, a prosječna zarada u zemljama EU je 28.217 eura, što je 2,28 puta više.** Položaj Hrvatske na dnu europskih zarada zorno se vidi na donjem grafičkom prikazu Eurostata:

Prosječne godišnje neto zarade samaca bez djece 2023. godine u zemljama Europe

Hrvatska je po prihodima na dnu EU. Prosječna godišnja neto zarada samca u Hrvatskoj je 2,28 puta manja od prosjeka EU zemalja. / Izvor: Eurostat

Eurostat je u lipnju objavio i statistiku troškova života za kućanstva u Europi. Navedeni su podaci za 36 zemalja. Među njima je po ukupnim troškovima života Hrvatska na 26. mjestu. Prosjek EU predstavljen je indeksom 100, a Hrvatska ima skoro za trećinu niže troškove života kućanstva (indeks 75,8).

No, kada gledamo poredak samo u kategoriji troškova hrane i bezalkoholnih pića, za hrvatsko kućanstvo ti su troškovi dosegli prosjek EU, a tek nešto su niži od prosjeka zemalja u kojima je euro službena valuta (indeks 101,7). Ako se usporedimo s Mađarskom i Rumunjskom, koje imaju slične godišnje zarade kao mi, njihovi su troškovi hrane i bezalkoholnih pića niži – Mađarska ima indeks 100,9, a Rumunjska 73,5 te je najjeftinija od 27 zemalja EU. Jeftiniju hranu i bezalkoholna pića od Hrvatske imaju sljedeće zemlje EU: Španjolska, Slovenija, Češka, Litva, Mađarska, Poljska, Rumunjska i Bugarska.

Price level index for food, beverages, clothing and footwear, 2023, EU=100

	HFCE	Food and non-alcoholic beverages	Alcoholic beverages and tobacco	Clothing	Footwear
Switzerland	174.1	158.4	134.6	144.0	122.1
Iceland	156.0	135.6	217.0	134.0	123.7
Denmark	143.4	116.4	133.0	130.7	125.5
Ireland	141.8	113.1	210.6	95.9	104.6
Luxembourg	134.5	118.9	93.5	107.2	106.2
Norway	125.0	126.2	204.8	106.9	111.7
Finland	124.5	110.4	170.1	112.5	117.4
Netherlands	118.0	97.3	114.7	106.8	93.9
Belgium	115.5	105.6	120.0	101.3	108.9
Sweden	113.6	105.3	117.6	112.0	105.3
Austria	111.6	105.7	87.8	102.5	102.9
France	110.1	106.7	132.0	103.8	110.0
Germany	109.6	106.2	99.2	98.8	98.5
EA20	105.1	104.0	103.8	99.8	99.5
Italy	99.0	102.3	90.8	104.3	93.2
Estonia	97.9	109.3	102.3	117.9	117.7
Spain	92.8	98.4	89.7	81.0	94.7
Slovenia	91.0	100.6	86.9	97.6	93.8
Cyprus	90.6	104.2	89.8	92.9	90.0
Malta	89.2	115.7	99.9	102.3	99.9
Czechia	89.2	99.1	99.0	126.0	114.0
Slovakia	89.0	106.7	86.8	102.6	95.7
Portugal	87.5	101.8	96.4	97.5	103.7
Greece	87.2	105.7	97.6	98.9	101.4
Latvia	87.1	106.8	99.2	103.5	108.3
Lithuania	81.6	101.3	94.6	101.6	103.4
Croatia	75.8	101.7	89.8	99.9	100.3
Hungary	75.8	100.9	85.7	88.4	89.4
Serbia	67.7	95.9	73.1	102.0	97.6
Albania	66.1	91.1	78.5	102.3	115.9
Poland	66.0	77.5	76.6	95.5	94.3
Montenegro	64.1	87.1	72.1	99.1	103.3
Romania	60.2	73.5	84.6	88.8	102.1
Bulgaria	59.7	88.3	65.9	81.5	82.0
Bosnia and Herzegovina	58.2	84.6	65.0	83.6	74.7
North Macedonia	51.6	68.0	52.4	78.1	82.7
Türkiye	42.3	63.9	54.9	30.2	29.4
Coefficients of variation					
EA-20	17.4	5.1	28.5	7.7	7.9
EU	22.7	9.7	27.9	11.0	9.3
All 36	31.6	17.0	37.7	18.3	16.5

Notes: countries are sorted according to their overall price level for household final consumption expenditure in the first column.

The shaded fields indicate the highest and lowest PLIs among all 36 participating countries.

The highest and lowest PLIs per product group among the 27 EU Member States are marked in bold.

Source: Eurostat (online data code: prc_ppp_ind)

Tabelarni prikaz troškova života u zemljama Europe za 2023 / Izvor: Eurostat

Ali i njima je ove sezone ponuda u našim restoranima, trgovinama i pekarnicama skupa i na sva usta se na to žale.

S treće pak strane tu su trgovci među kojima najviše zarađuju oni koji prodaju hranu i na čijim se policama hrana uglavnom iz uvoza. Prema podacima o prihodima dostavljenim FINA-i za 2023. godinu, upravo u toj godini s velikom inflacijom i nepodnošljivim porastom cijena, i dalje im se povećavaju i prihodi i dobit. Evo podataka za dva najveća lanca. Konzum je u 2023. godni dosegao ukupan prihod od 1,88 milijardi eura, za 17,6 posto veći nego 2022. godine, a neto dobit mu je 18,4 milijuna eura što je rast od 4,2 posto u

odnosu na prethodnu godinu. Lidl je na drugom mjestu uz ukupan prihod od 1,19 milijardi eura, što je porast od 17,6 posto u odnosu na 2022. godinu, a porasla im je i neto dobit za 9 posto te je u 2023. bila o 56,6 milijuna eura.

Ekološka tržnica Jarun / Foto: FB Tržnice Zagreb

Sve veća ulaganja u poljoprivredu, a sva manja poljoprivredna proizvodnja

Proljetos se na parlamentarnim izborima kao jedina stranka s jakim poljoprivrednim programom istaknuo Domovinski pokret. Kao problem koji prioritetno treba riješiti isticali su samodostatnost u proizvodnji hrane. Naime, paradoksalno je ali istinito da uprkos sve većim ulaganjima u poljoprivredu od ulaska u EU, istovremeno se poljoprivredna proizvodnja u našoj zemlji smanjuje i sve više ovisimo u uvozu hrane iz drugih zemalja.

U diobi vlasti s HDZ-om Domovinski pokret dobio je mjesto ministra poljoprivrede. U nastupnom intervjuu Josip Dabro odmah je istaknuo kao prioritet svojeg rada postizanje samodostatnosti u proizvodnji hrane:

“U pojedinim kategorijama Hrvatska je već samodostatna, mo moramo raditi na podizanju samodostatnosti u važnim sektorima, poput voća, povrća i mlijeka. Na putu do tog cilja na raspolaganju su nam državni programi i pomoći koje planiramo te sredstva Strateškog plana do 2027. godine u iznosu od gotovo 3,8 milijardi eura. Niz je mjera o kojima ćemo raspravljati u dijalogu s predstavnicima sektora naći ćemo najbolji put kojim ćemo podići razinu samodostatnosti u ključnim kategorijama, na dobrobit hrvatskih poljoprivrednika, ali i potrošača koji zaslužuju sigurnost domaće hrane.”

Ponuda domaće hrane na agroturizmu Kaštel Pineta u Istri / Izvor fotografije: Kaštel Pineta FB

SAD: Godišnji uvoz hrane u Hrvatsku je vrijedan 3 milijarde dolara, evo što im mi možemo prodavati

Položaj Hrvatske u proizvodnji hrane sveo se na onu “umro od žeđi kraj bunara”. Zanimljivo je pročitati kako nas kao tržište američkim izvoznicima hrane predstavlja Uprava za trgovinu vlade SAD-a. U aktualnom izvještaju iz prošle godine piše ovako:

“Hrvatska ima otprilike 1,5 milijuna hektara obradivog poljoprivrednog zemljišta i 2,8 milijuna hektara šuma. **Hrvatska im dobre uvjete za različite vrste poljoprivredne proizvodnje, ali samodostatni su jedino u proizvodnji pšenice, kukuruza, zobi, ječma, glavnih vrsta sjemenih uljarica, mandarina, trešanja i višanja.** Uvoz poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda u Hrvatskoj raste, ali je porast inflacije uzrokovan pandemijom COVID-19 i invazijom Rusije na Ukrajinu očekivano usporio uvoz i preorijentirao potrošače prema jeftinijim proizvodima. Očekuje se da će se trgovina hranom usmjeriti prema dobavljačima koji nisu pogođeni ruskom invazijom na Ukrajinu. Hrvatsko tržište za uvoz prehrambenih proizvoda (poljoprivredni proizvodi namijenjeni krajnjim potrošačima) procjenjuje se na 3 milijarde dolara, a njime dominiraju europski dobavljači... Rast turizma uz dalmatinsku obalu i skok potražnje u urbanim područjima u proteklih nekoliko godina povećali su potražnju za hranom, što se evidentira i u povećanju broja supermarketa. Cijene i dostupnost potrošačkih kredita su glavne determinante za kupnju. Proizvodi iz SAD-a koji imaju dobru perspektivu na ovom tržištu uključuju: ribu i plodove mora, stočnu hranu i sastojke za stočnu hranu, genetski materijal stoke, vino, svinjetinu, voće i povrće, hranu za kućne ljubimce, za polugotovu i predpripremljenu hranu te brze zalogaje (snacks, op. a). Hrvatski su potrošači skeptični prema GMO hrani.”

Piše: Snježana Ivić Gerovac

*** Ovaj tekst je dio novinarskog projekta 'Hrvatska može proizvesti dovoljno hrane za svoje potrebe: Istina ili mit?', a objavljen je uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije u sklopu projekta poticanja kvalitetnog novinarstva.**

Oznake: poljoprivredaproizvodnja hrane

@Copyright by Geromar 2013-2024 web by Gaja Gati